

JONAS HELLMAN:

LÄROBOK FÖR PRESIDENTER

Det är ett intressant fenomen att samtidigt som utbildningsnivån i samhället som helhet ökar, blir andelen av regeringens statsråd som har genomgått högskoleutbildning bara lägre och lägre. Det är inte svårt att förstå varför det förhåller sig så. De egenskaper som krävs för att slå sig fram som politiker är dels att förstå den interna partihierarkin, dels att kunna hantera massmedierna. Den som ödslar tid på akademiska studier i stället för att gå på partimöten hamnar lätt på efterkälken.

Massmediaträning

Ledande politiker brukar ägna åtskillig tid åt massmediaträning och åt att diskutera med medarbetare vilka frågor som eventuellt kan komma upp i olika intervjuer. Ekonomen Charles Schultze, verksam vid Brookingsinstitutet och tidigare ekonomisk rådgivare åt USA:s president, har kommit på idén att de även borde få lite nationalekonomisk utbildning. I detta syfte har han skrivit boken *Memos to the President – A Guide through Macroeconomics*

Memos to the President – A Guide through Macroeconomics for the Busy Policymaker, av Charles L. Schultze, The Brookings Institutions 1992.

for the Busy Policymaker.

Boken ger ingen som helst skönlitterär upplevelse. Det är inte heller det som är avsikten. Vad det handlar om är just en lärobok i nationalekonomi.

Schultze konstaterar i inledningen att det trots en imponerande stab av ekonomiska experter ändå är politikerna till slut som måste göra de viktiga vägvalen. Hans egen erfarenhet tycks vara att de ofta grundar sina ekonomiska beslut på ludiga minnen från högskolekurser som de en gång har läst eller tumregler som de har tagit till sig under årens lopp – vilka ofta leder helt fel.

Konsensus

I vissa frågor råder oenighet bland ekonomer. Men på väldigt många punkter råder konsensus. Schultze skriver att 90 procent av alla amerikanska ekonomer skulle ge Rysslands president Boris Jeltsin samma råd vad gäller landets behov av en fri ekonomi samt vilka institutioner som behövs för att denna skall kunna fungera. Vad de skulle vara oense om är främst i vilken ordning han bör vidta olika åtgärder och hur snabbt han bör gå fram.

Även beträffande USA:s ekonomi råder bred enighet. Schultze hävdar att

demokratiska och republikanska ekonomer brukar vara eniga om två tredjedelar av de ekonomisk-politiska beslut som presidenten fattar. Den resterande tredjedelen rör främst två områden: avvägningen mellan behovet av inkomstutjämning och behovet av ekonomiska drivkrafter respektive avvägningen mellan inflations- och arbetslöshetsbekämpning.

Sannolikheten att upptagna politiker och journalister lyckas att ta till sig de nödvändiga kunskaperna genom att gå tillbaka till gamla kursböcker är minimal, tror Charles Schultze. Dessa brukar vara abstrakta och börja från grunden. I bästa fall återges några konkreta exempel i slutet av böckerna.

Schultzes egen bok är däremot mycket konkret. Den utgår hela tiden från exempel hämtade ur den politiska verkligheten. Den är också helt koncentrerad till de stora makroekonomiska frågorna om inflation, arbetslöshet, tillväxt, internationell handel och internationella kapitalströmmar.

En given invändning mot Charles Schultzes bok är att en ekonomisk åtgärd som förordas av en samlad ekonomkår inte nödvändigtvis behöver vara bra. Det finns massor med exempel på felaktiga uppfattningar som under olika tidsperioder har varit allmänt godtagna. Under början av 1990-talet förordade en enig svensk ekonomkår att vi skulle hålla kronan bunden till ecun — vilket väl inte enbart fick lyckliga effekter.

Schultze framhåller också att hans råd riktar sig till en president som ligger

”

Under början av 1990-talet förordade en enig svensk ekonomkår att vi skulle hålla kronan bunden till ecun — vilket väl inte enbart fick lyckliga effekter.

”

någonstans i mitten av det politiska spektrat. Vänsterflygeln inom det demokratiska partiet och de anhängare av utbudsekonomi som den förre republikanske presidenten Ronald Reagan höll sig med i sin stab skulle säkert ha invändningar.

Memos to the President kan läsas som en översiktlig kurs i politisk makroekonomi eller som en granskning av den ekonomiska politik som har förts i USA under de senaste decennierna. Det som känns spännande är dock själva ansatsen — att skriva en bok för att utbilda presidenten.

Mycket av politisk rådgivning går tyvärr ut på att finna fakta för att styrka det egna partiets redan förutbestämda politiska ståndpunkter. Det skulle nog inte skada om fler inom politiken funderade i termer av vilka som egentligen är de klokaste besluten.